

Efnisyfirlit

Ágrip	2
Abstract	3
Formáli.....	4
Efnisyfirlit.....	5
1. Inngangur	8
1.1. Val á viðfangsefninu	9
1.2. Markmið og rannsóknarspurningar.....	10
1.3. Skilgreining lykilhugtaka	11
1.4. Uppbygging ritgerðarinnar	14
2. Fræðileg umfjöllun	15
2.1. Sögulegt yfirlit.....	15
2.2. Sáttmálar, samningar, lög – valfrelsi, virðing og vellíðan.....	17
2.3. Félagsleg samskipti.....	19
2.3.1. Mikilvægi félagslegra tengsla	19
2.3.2. Vinátta	21
2.3.3. Samskipti við jafnaldra og viðhorf	24
2.3.4. Special Olympics.....	29
2.4. Raddir fólks með fötlun	33
2.5. Áhrif og ábyrgð skólanna – skóli án aðgreiningar	34
3. Framkvæmd rannsóknar	38
3.1. Markmið	38
3.2. Rannsóknaraðferð	38
3.3. Viðmælendur.....	39
3.4. Gagnaöflun	40
3.5. Gagnagreining	40
3.6. Takmarkanir rannsóknarinnar og siðferðisleg álitamál	41
4. Niðurstöður	43
4.1 Samskipti og líðan í skólum á grunnskólastigi	43
4.1.1. Í almennum bekk/skóla án aðgreiningar.....	44
4.1.1.1. Innan skólans.....	44
4.1.1.2. Utan skólans	46

4.1.1.3. Framkoma skólafélaga og einelti.....	47
4.1.2. Í sérdeild/sérskóla	48
4.1.2.1. Innan deildar/skóla.....	49
4.1.2.2. Utan skóla.....	50
4.1.3. Líðan á þessum árum.....	50
4.1.4. Samantekt	51
4.2. Samskipti og líðan í framhaldsskóla	51
4.2.1. Í almennum áföngum	51
4.2.1.1. Samskipti innan skólans	52
4.2.1.2. Samskipti utan skólans	53
4.2.2. Á starfsbraut	53
4.2.2.1. Í skólanum	53
4.2.2.2. Utan skólans	54
4.2.3. Líðan á framhaldsskólaárunum	55
4.2.4. Samantekt.....	55
4.3. Samskipti og líðan í tómstundafélögum	55
4.3.1. Almenn félög/félög án aðgreiningar	55
4.3.2. Félög fyrir fólk með fötlun.....	56
4.3.3. Samantekt	57
4.4. Vinir	57
4.4.1. Skilgreining á hugtakinu vinur	58
4.4.2. Mikilvægi vina.....	59
4.4.3. Hverjur eru vinirnir	59
4.4.4. Samantekt	60
4.5. Líðan núna, sjálfsmynd og framtíðaráform	60
4.5.1. Samantekt	61
4.6. Stefnan um skóla og þjóðfélag án aðgreiningar – að hafa áhrif.....	61
4.6.1. Samantekt	63
5. Umræður	64
5.1. Félagsleg samskipti.....	64
5.1.1. Í almennum skólum og tómstundafélögum	65
5.1.2. Í sérúrræðum, skólum og íþróttum	68
5.2. Vinir	73
5.3. Ábyrgð skóla og yfirvalda – virðing fyrir mismunandi skoðunum og reynslu	75

6. Lokaorð.....	82
Heimildaskrá.....	84
Yfirlit yfir fylgiskjöl	94